

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

A TÖBBSÉGÉBEN MAGYARLAKTA TELEPÜLÉSTERÜLETEK FÖLDRAJZA

A Kárpát-medencei magyar tömbös településterületek társadalmi-
gazdasági helyzetének elemzése

6. fejezet: Az egyes tömbök leírása

Dunaszerdahelyi Csallóköz tömb

Nemzetstratégiai Kutatóintézet

Budapest, 2024

Jelen dokumentum A TÖBBSÉGÉBEN MAGYARLAKTA TELEPÜLÉSTERÜLETEK
FÖLDRAJZA – A Kárpát-medencei magyar tömbös településterületek társadalmi-
gazdasági helyzetének elemzése
című kutatás eredményeit összefoglaló jelentés 6. fejezetének része

Kiadja a Nemzetstratégiai Kutatóintézet

Felelős kiadó: Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke

Minden jog fenntartva ©
A kutatásban közreműködő személyek ©

Kutatásvezető: Péti Márton

Szerkesztette: Péti Márton, Borbély Mátyás, Szász Jenő

Írta: Péti Márton, Borbély Mátyás, Mozga Gábor, Szász Jenő

A 6. fejezet elkészítésében közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Nagy Szabolcs,
Megyesi Zoltán, Mozga Gábor, Szabó Balázs

Szöveggondozásban közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Mozga Gábor,
Borbándi Erik, Gáspár Milán

Ábrászerkesztésben közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Lovász Gergely,
Szabó Balázs

Táblázat szerkesztésben közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Lovász Gergely

ISBN 978-615-5639-53-1

Tartalom

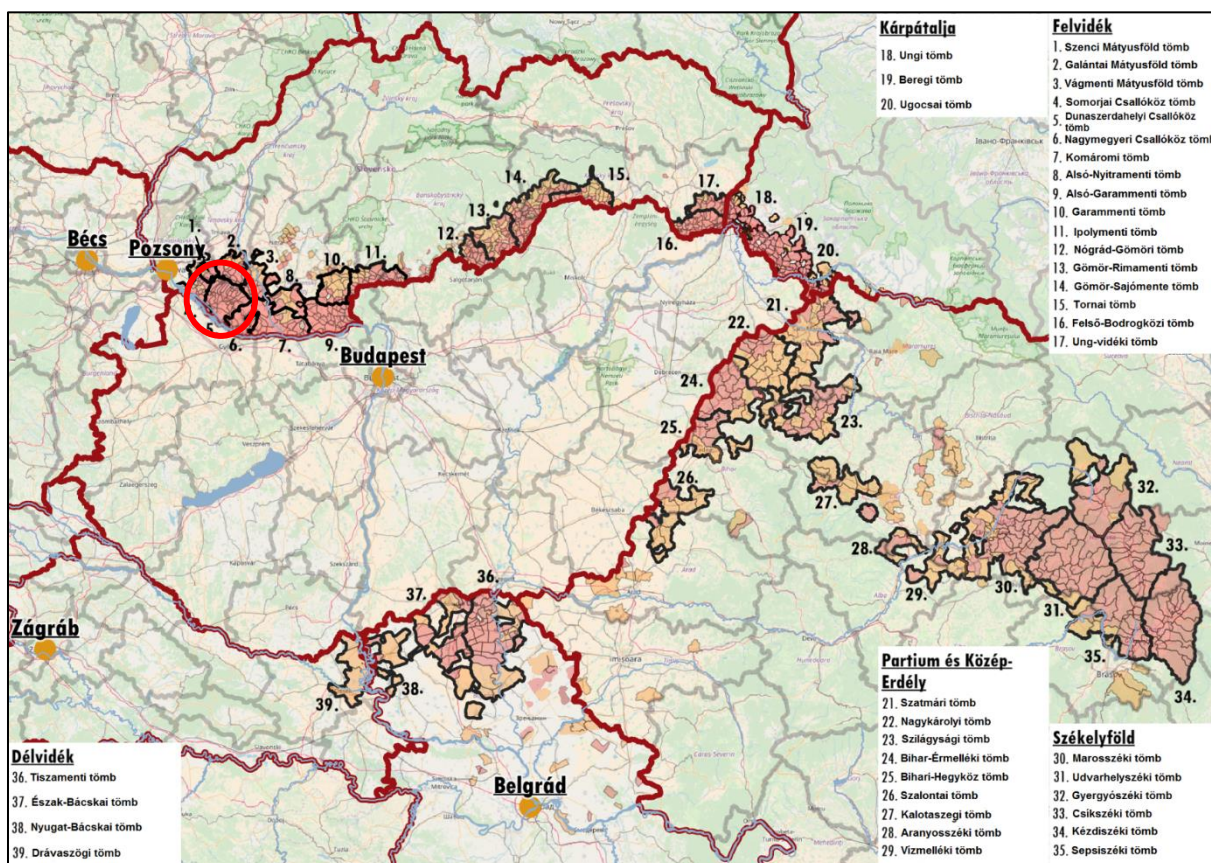
1. A térség főbb jellemzői	5
1.1 Elhelyezkedés	5
1.2 A térség települései	6
2. A térség társadalmi-gazdasági alapmutatói	9
2.1 Demográfia	9
2.2 Oktatás	13
2.3 Munkaerőpiac.....	16
3. A térség egyéb elérhető mutatói	17
3.1 Gazdaság, munkaerőpiac.....	17
3.2 Jövedelem.....	19

1. A térség főbb jellemzői

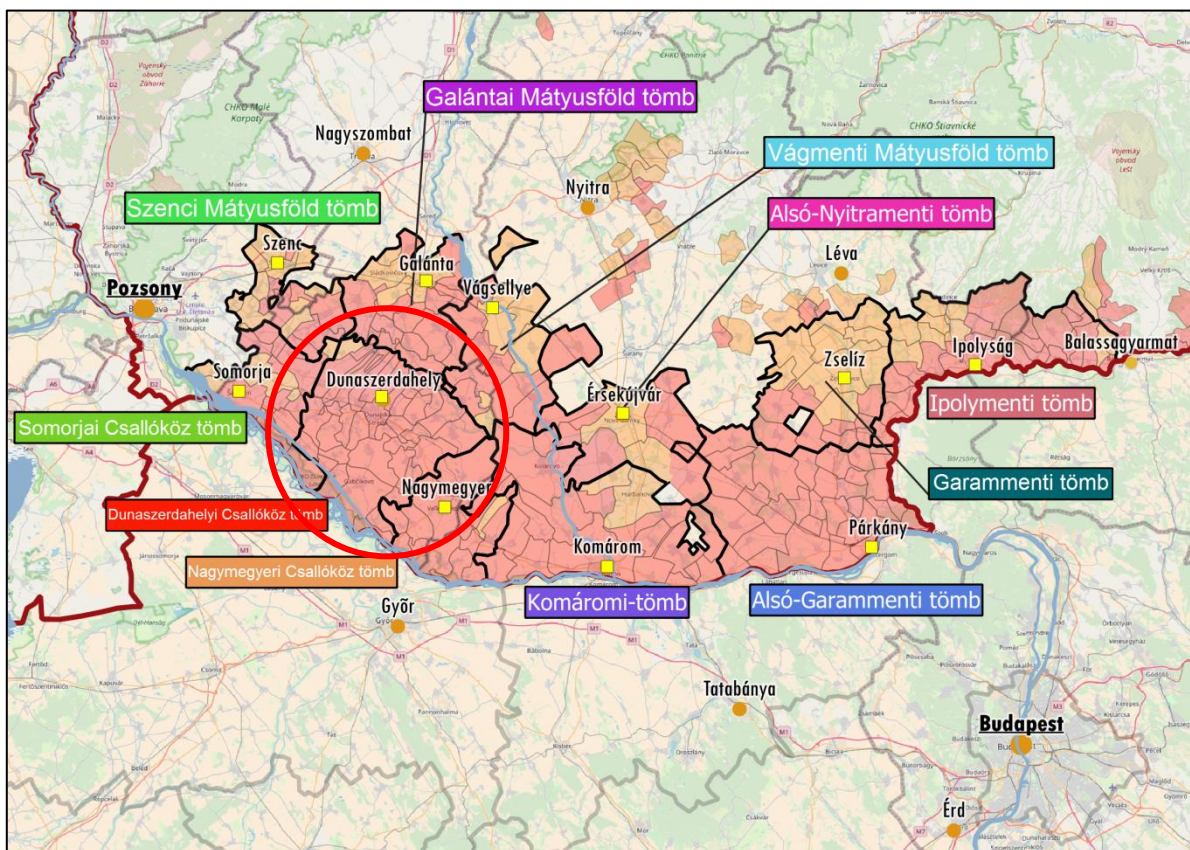
1.1 Elhelyezkedés

A Csallóköz a Duna és Európa legnagyobb szárazföldi szigete, a Kisalföld természetföldrajzilag jól elkülönült tája, annak szlovákiai részén, a Dunától északra, Pozsonytól Komáromig helyezkedik el. Északról a Pozsonynál kiszakadó Kis-Duna, majd a vele Gúta községnél egyesülő Vág felvétele után, Komáromnál az Öreg- vagy Nagy-Dunába ömlő Vág-Duna határolja. Nevét az egykor önálló Csalló folyótól kapta. A tájegység képe alapvetően a 19. század végén létrejött somorjai és komáromi árvízmentesítő társulatok munkájának köszönhetően változott meg. Ekkor lecsapolták a mocsarakat, mederbe szorították a folyókat, aminek következtében a térség gabonatermesztésre alkalmas területté vált.

1. ábra: A tómb földrajzi elhelyezkedése a Kárpát-medencében

Az adatok forrása: A szomszédos országok statisztikai hivatalai

2. ábra: A tömb földrajzi elhelyezkedése a Nyugat-Felvidéken

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

1.2 A térség települései

A Dunaszerdahelyi Csallóköz tömb valamennyi települése a Nagyszombati kerület Dunaszerdahelyi járásához tartozik. A települések a járás központja, a Csallóköz szívében fekvő Dunaszerdahely városa köré tömörülnek. Szlovákia valamennyi járása közül ebben a járásban él szám szerint a legtöbb magyar lakos, illetve itt a legnagyobb a magyar lakosság részaránya. Összesen 35 olyan település található a tömb területén, ahol a magyar lakosság aránya meghaladja az 50 százalékot. Átmeneti településként a térségben egyetlen település, Sárrét azonosítható. A tömb lakosainak döntő többsége római katolikus, második legjelentősebb felekezetnek a református mondható. A tömbhöz tartozó Bősön található Szlovákia legnagyobb teljesítményű vízerőműve (720 MW), mely a dunai vízműcsatornán épült fel, miután a magyarországi környezetvédők tiltakozásának eredményeképpen a (cseh)szlovák-magyar bős-nagymarosi vízlépcsőrendszer megépítésétől a magyar fél az 1989-es rendszerváltást követően elállt.

3. ábra: A tömb településeinek földrajzi elhelyezkedése

Piros: 50% feletti, narancssárga: 10% és 50% közötti magyarságaránnyal rendelkező települések

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

A Dunaszerdahelyi Csallóköz tömb központja Dunaszerdahely. A város lakosságának közel háromnegyede (16 752 fő) magyar anyanyelvű. Csallóköz gazdasági, és a felvidéki magyarság egyik kulturális központja, számos magyar kisebbségi könyv- és lapkiadó, ill. kulturális és társadalmi intézmény székhelye, valamint kulturális rendezvények helyszíne. Dunaszerdahelyen található a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség és a Szlovákiai Magyar Néprajzi Társaság Népzenei Munkaközösségének székhelye is. A településen 4 magyar tannyelvű általános iskola működik.

Dunaszerdahelyi Csallóköz tömb				
Magyar név	Szlovák név	Teljes népesség száma (fő)	Magyar népesség száma (fő)	Magyar népesség aránya (%)
Központi település				
Dunaszerdahely	Dunajska Streda	22 477	16 752	74,53
Magyar többségű települések				
Bögellő	Bohelov	351	333	94,87
Szap	Sap	535	505	94,39
Csallóközkürt	Ohrady	1 168	1 092	93,49
Csiliznyárad	Narad	651	602	92,47
Alistál	Dolny Stal	1 894	1 742	91,97
Vásárút	Trhova Hradska	2 160	1 947	90,14
Gelle	Holice	1 897	1 694	89,30
Lúcs	Luc na Ostrove	765	681	89,02
Padány	Padan	861	764	88,73
Kisudvarnok	Male Dvorniky	1 038	920	88,63
Egyházkarcsa	Kostolne Kracany	1 254	1 111	88,60
Nyárasd	Topolniky	3 045	2 690	88,34
Bős	Gabcikovo	5 361	4 711	87,88
Nagymad	Mad	528	459	86,93
Csallóköznádasd	Trstena na Ostrove	547	473	86,47
Dunakisfalud	Vieska	431	368	85,38
Baka	Baka	1 114	950	85,28
Nyékvárkony	Vrakun	2 578	2 183	84,68
Pozsonyeperjes	Jahodna	1 477	1 250	84,63
Diósförgepatony	Orechova Poton	1 678	1 394	83,08
Nemeshódos	Vydany	1 456	1 203	82,62
Dunatókés	Dunajsky Klatov	510	413	80,98
Dercsika	Jurova	507	409	80,67
Királyfiakarcsa	Kralovicove Kracany	1 039	833	80,17
Csilizpatas	Patas	832	660	79,33
Nagyudvarnok	Velke Dvorniky	1 028	813	79,09
Hegyéte	Kutniky	1 259	994	78,95
Albár	Dolny Bar	597	468	78,39
Felbár	Horny Bar	1 236	965	78,07
Felsőpatony	Horna Poton	1 961	1 531	78,07
Szentmihályfa	Michal na Ostrove	915	692	75,63
Patonyrét	Potonske Luky	263	196	74,52
Nagyabony	Velke Blahovo	1 448	1 071	73,96
Pódatejed	Povoda	877	637	72,63
Jelentős (10-50%) magyar lakosságarányú települések				
Sárrét	Blahova	356	126	35,39
Összesen		66 094	53 632	81,15

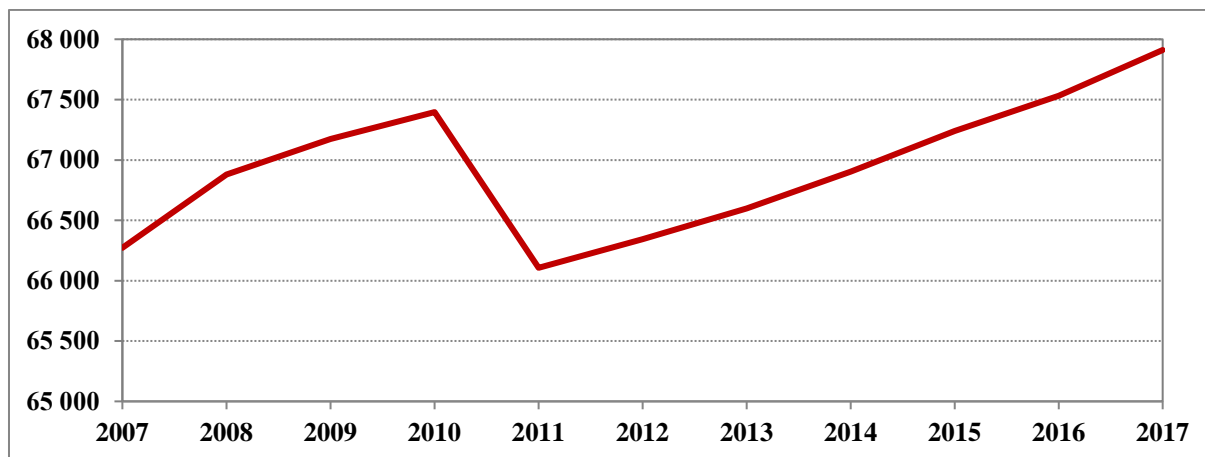
1. táblázat: A tömb településeinek főbb jellemzői
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

2. A térség társadalmi-gazdasági alapmutatói

2.1 Demográfia

Népesség, népmozgalom

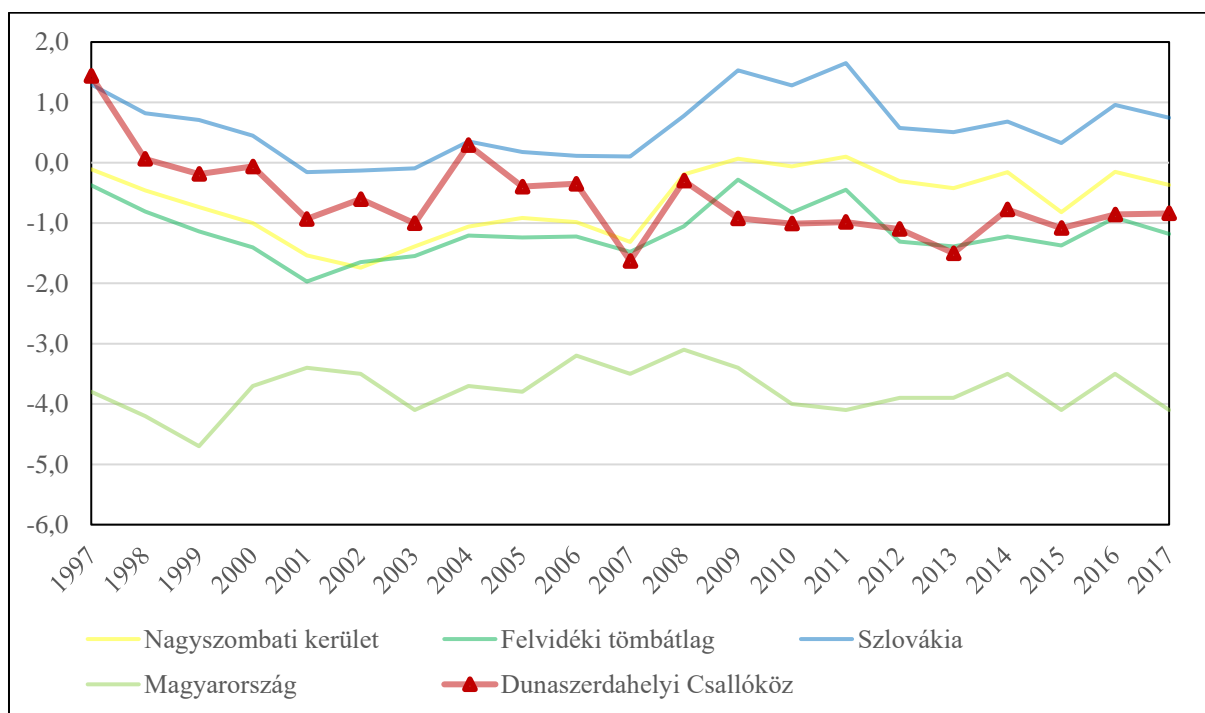
4. ábra: A tömb állandó népességének változása (fő) (2007–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

Dunaszerdahelyi Csallóköz tömb	Nagyszombati kerület	Felvidéki tömbök átlaga	Szlovákiai átlag	Anyaországi átlag
2,47	1,05	0,54	1,22	-2,67

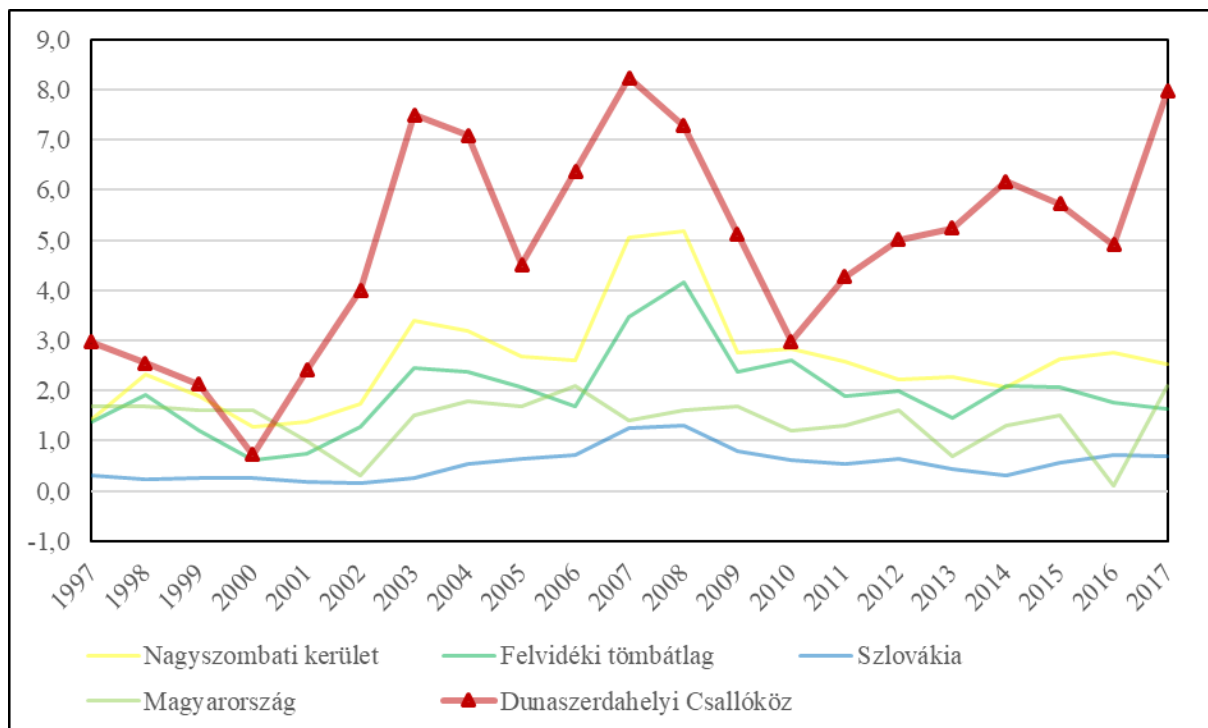
2. táblázat: A népességváltozás aránya (%) (2007–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

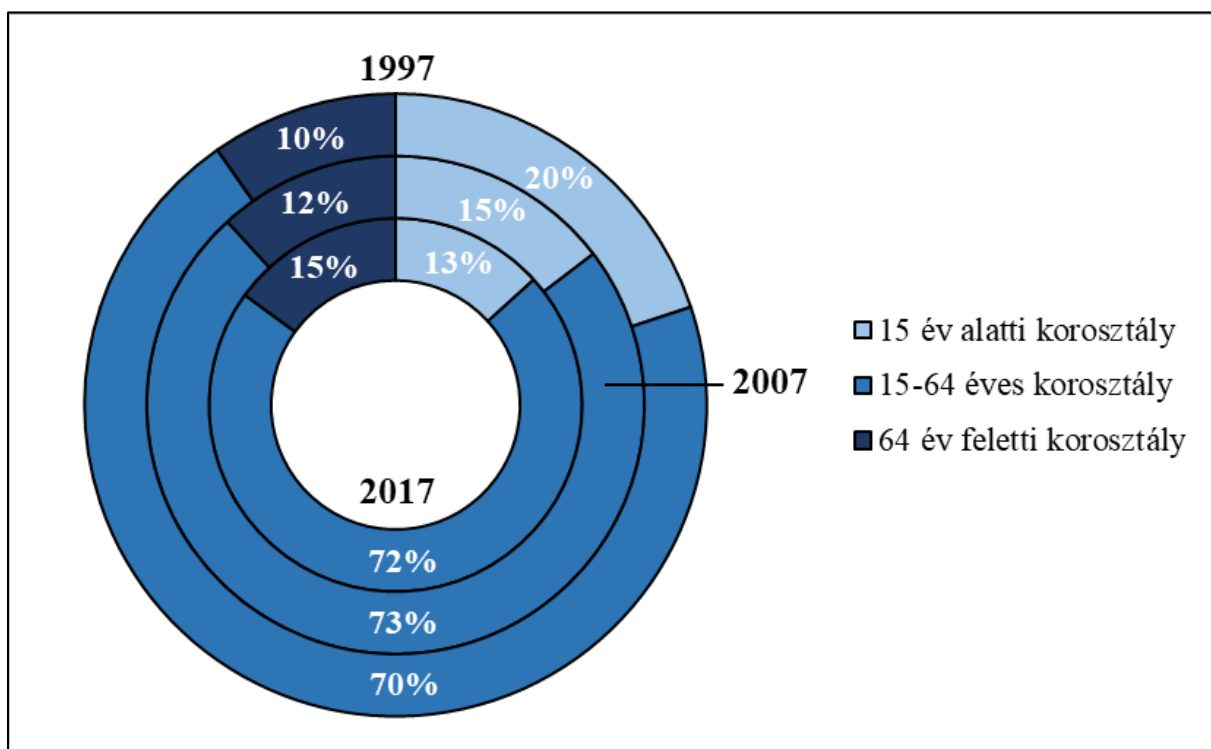
5. ábra: A népesség természetes szaporodása (‰) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

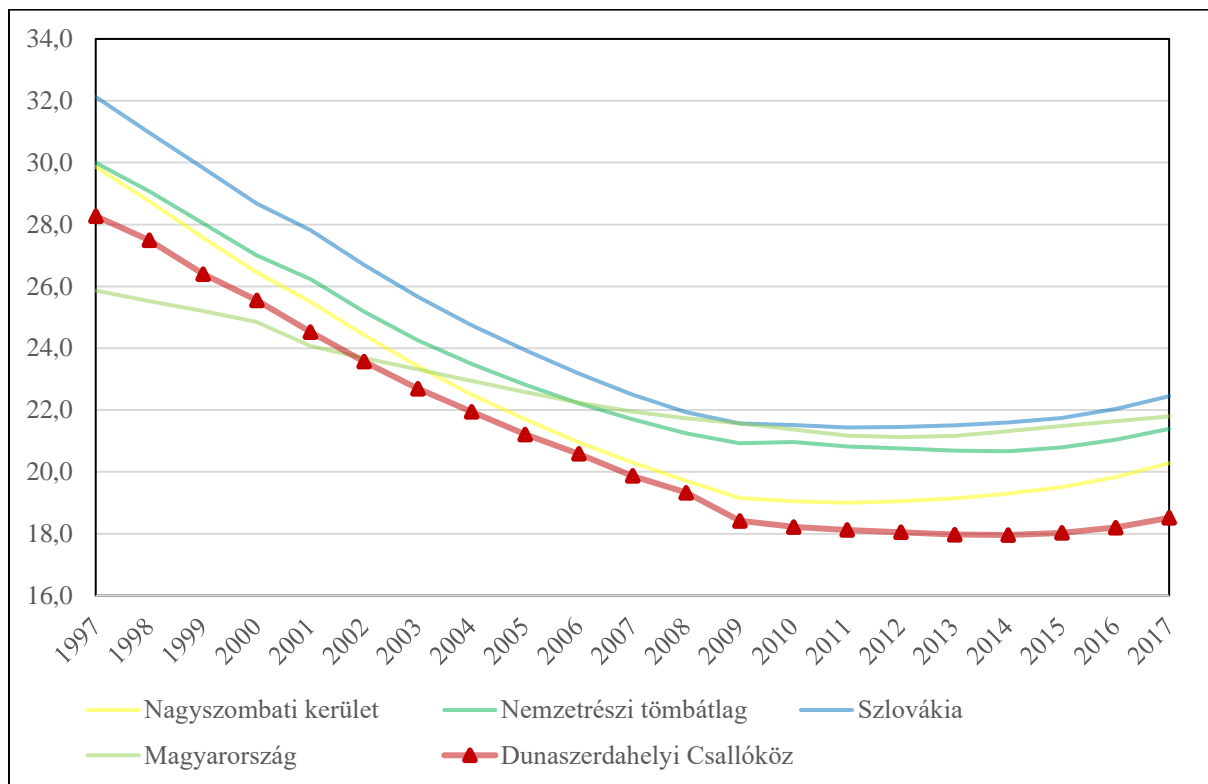
6. ábra: Vándorlási arányszám (%) (1997-2017)¹
 Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

Korszerkezet

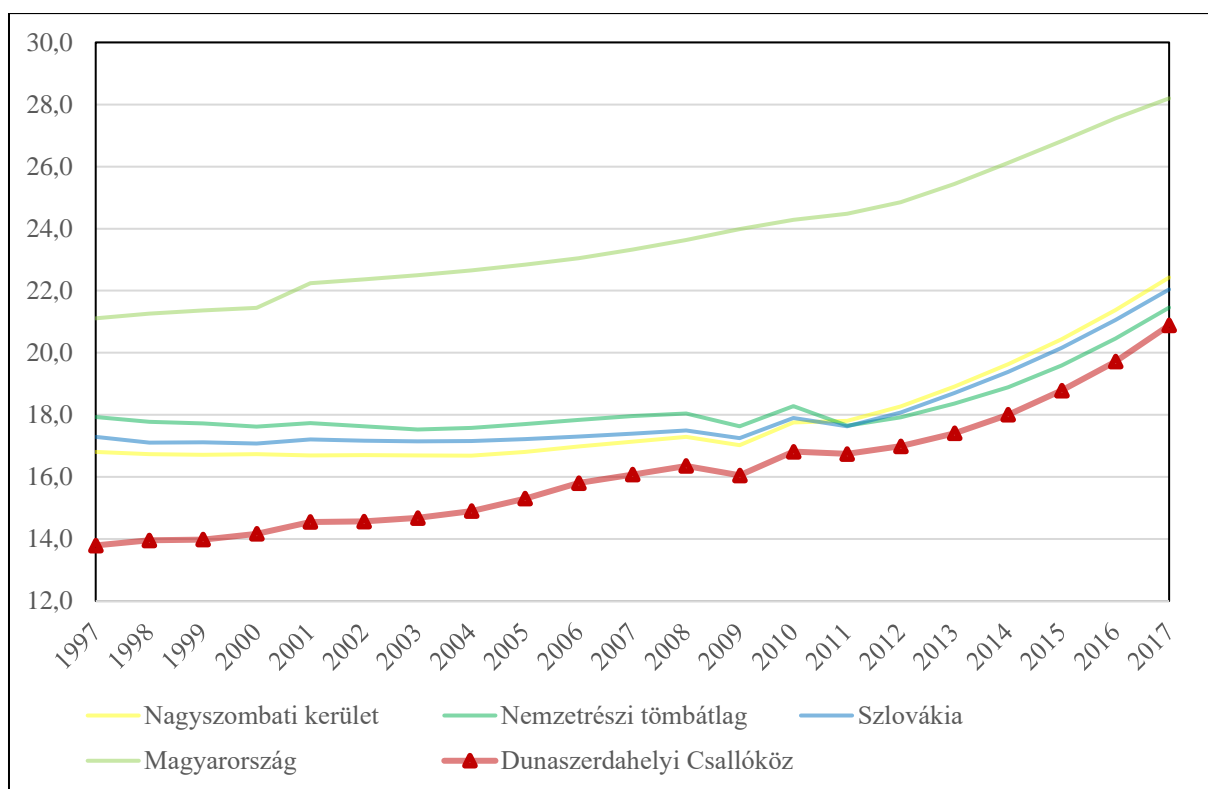
7. ábra: A tömb korszerkezete a főbb korcsoportok szerint (%) (1997, 2007, 2017)
 Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

¹ Az országos adatok esetében a belföldi vándorlás magától értetődően zéró, Szlovákia és Magyarország vándorlási egyenlege a nemzetközi vándorlás rátáját mutatja.

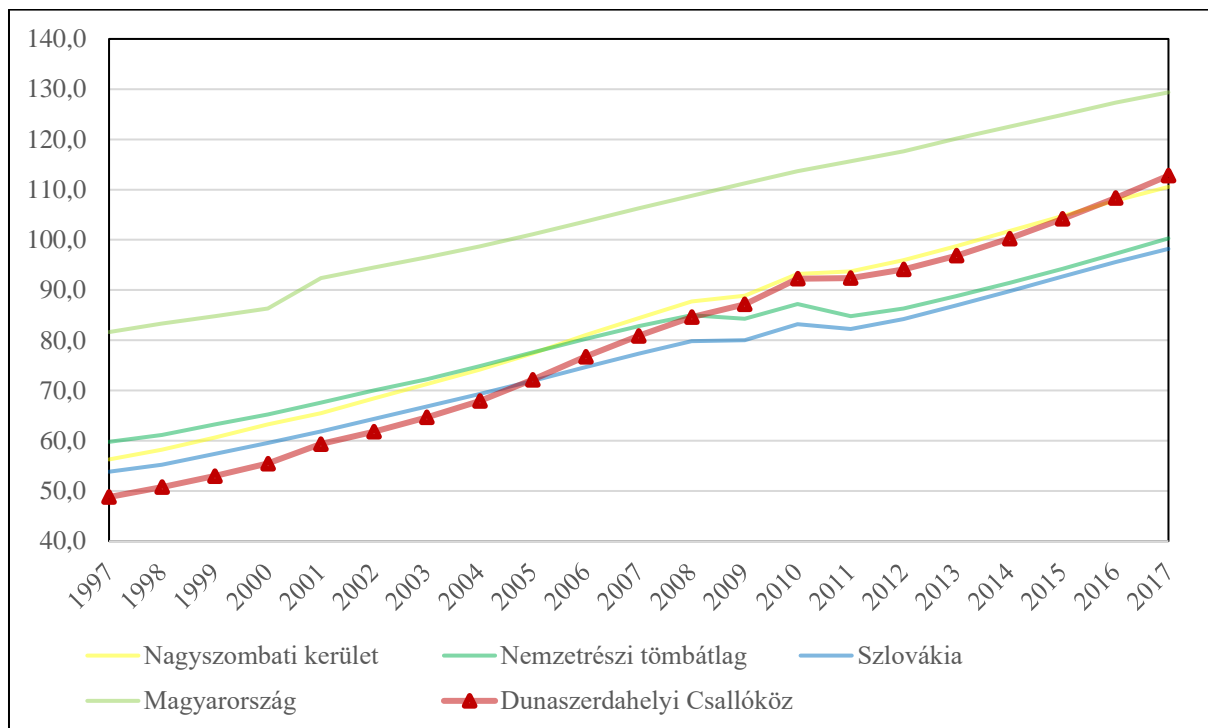
8. ábra: A gyermeknépesség eltartottsági rátája (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

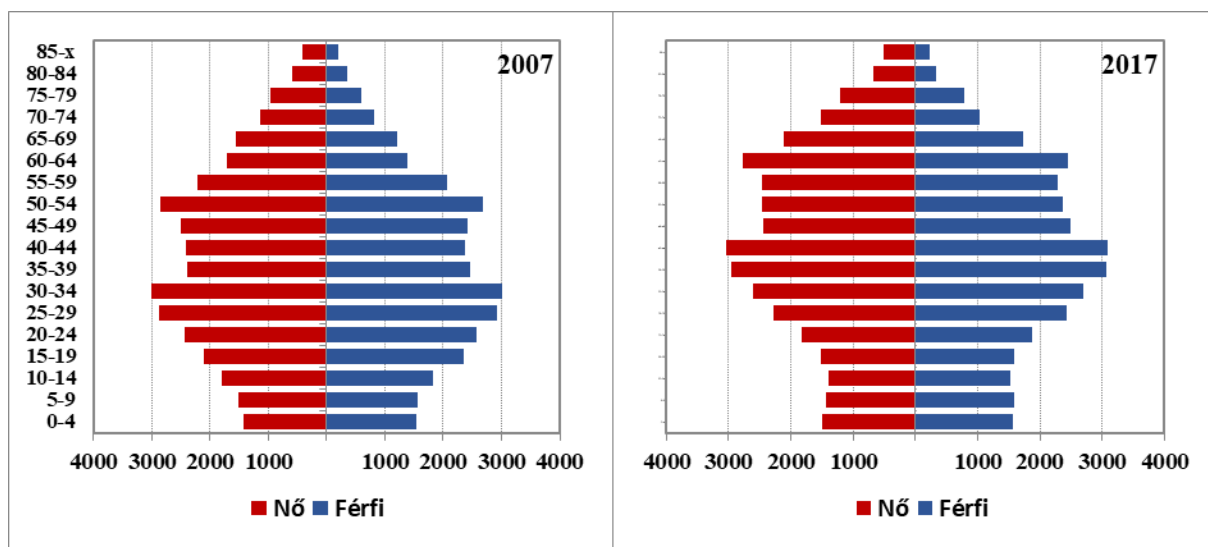
9. ábra: Az időskorú népesség eltartottsági rátája (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

10. ábra: Az öregedési index változása (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

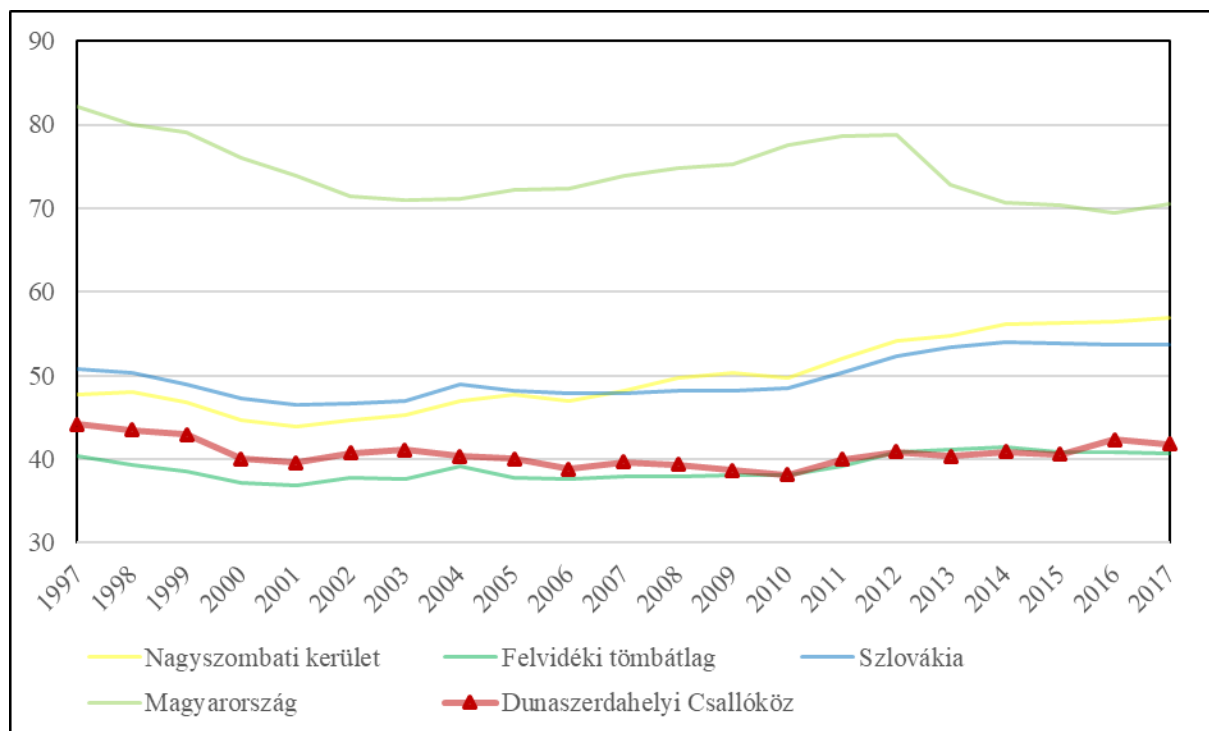
11. ábra: A tömb korfája (2007, 2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

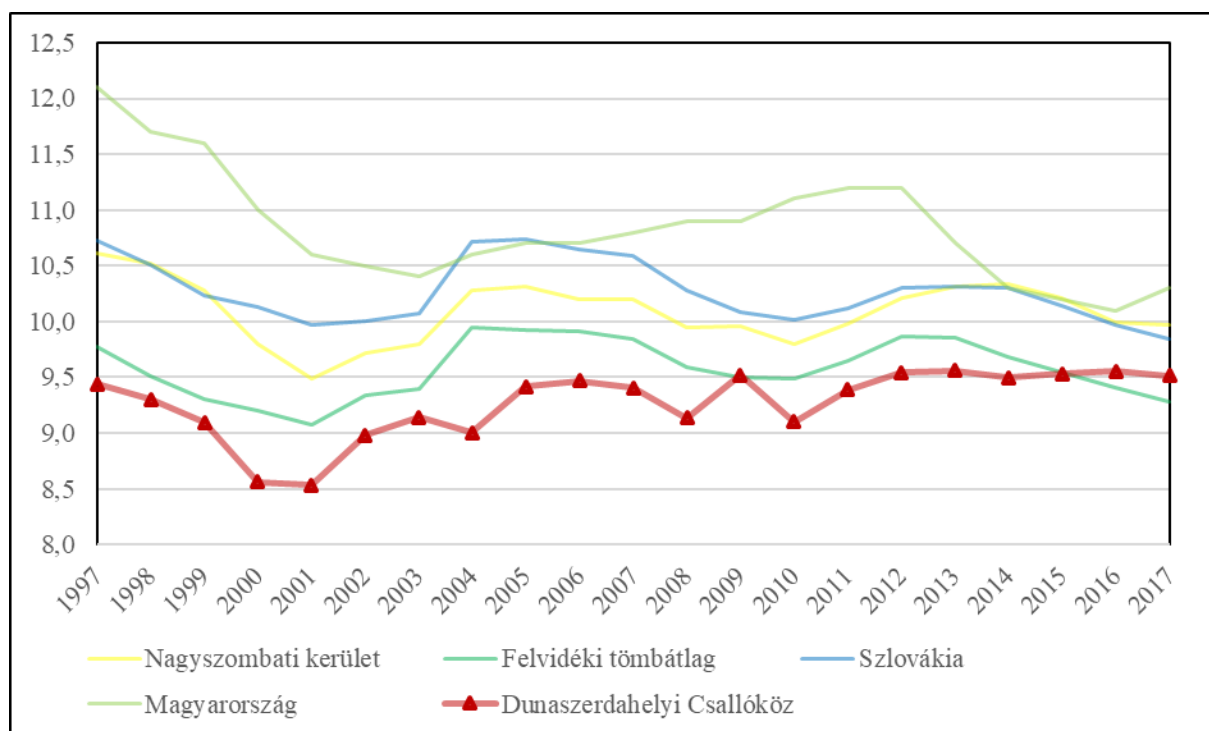
2.2 Oktatás

Óvodák

12. ábra: Az egy óvodára jutó óvodások száma (fő) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

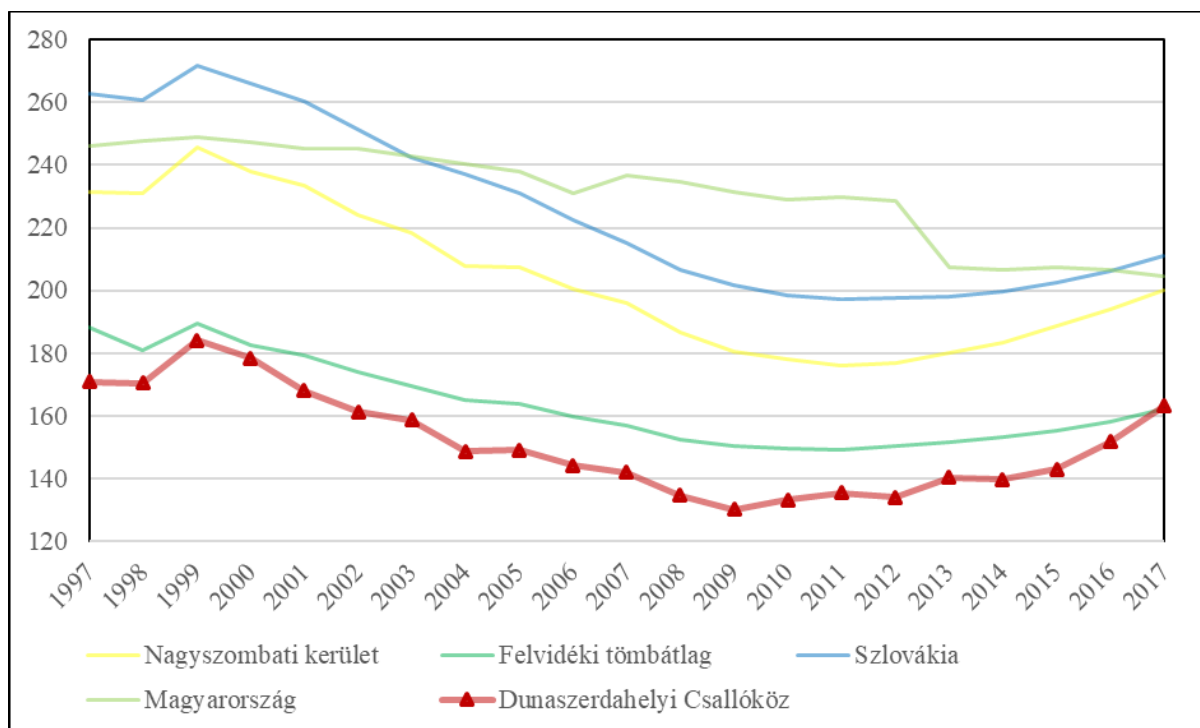

13. ábra: Az egy óvodapedagógusra jutó óvodások száma (fő) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

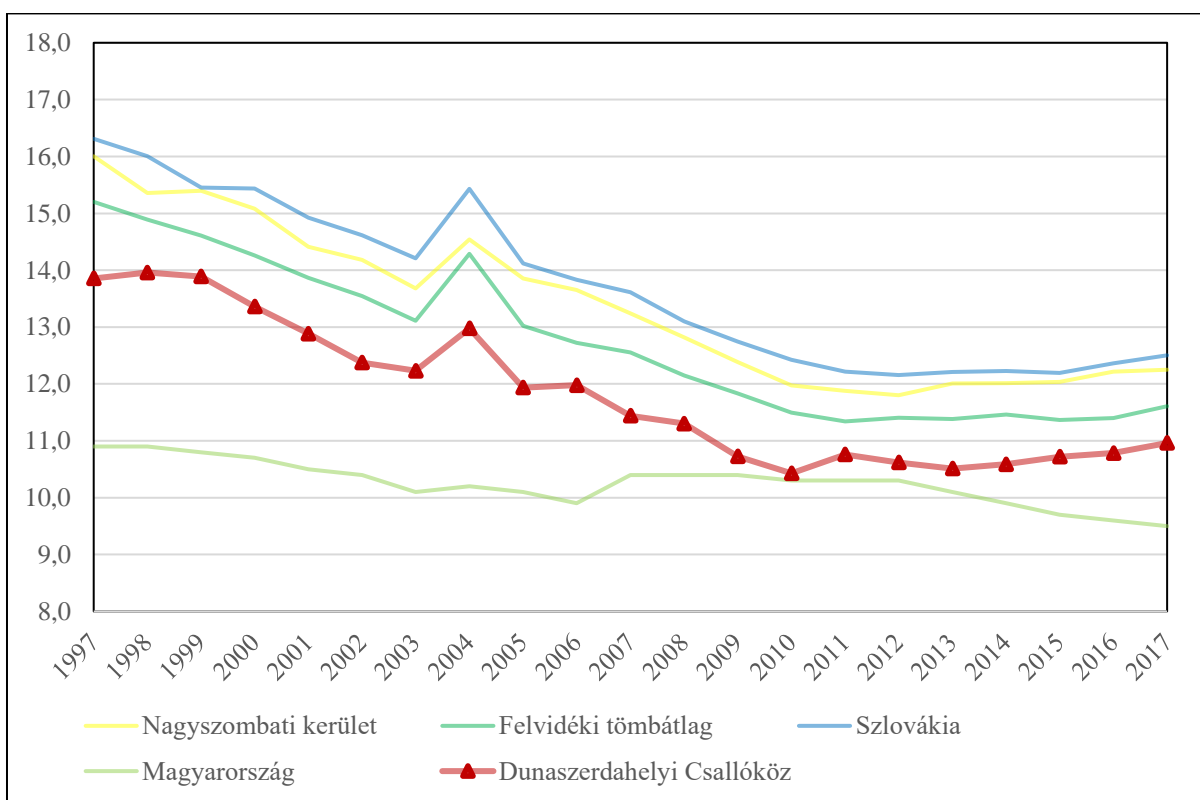

Általános iskolák

14. ábra: Az egy általános iskolára jutó általános iskolások száma (fő) (1997-2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

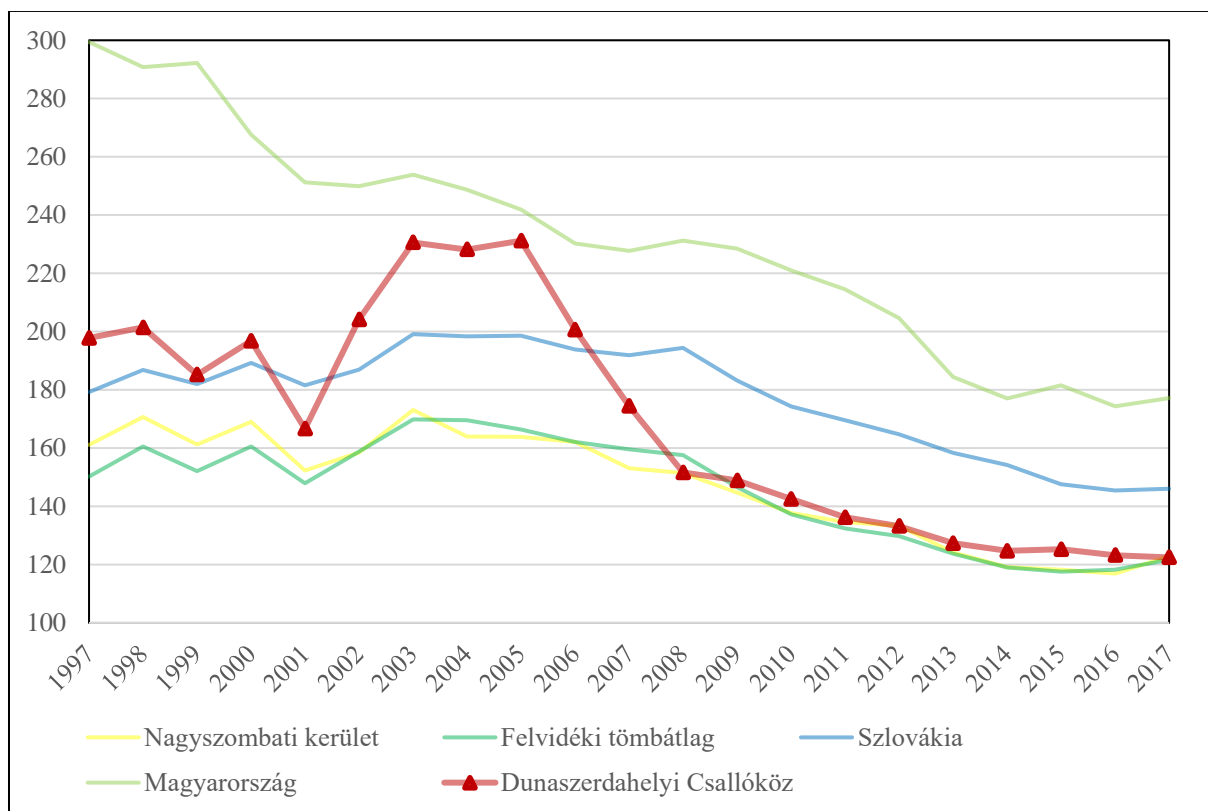

15. ábra: Az egy általános iskolai tanárra jutó általános iskolások száma (fő) (1997-2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

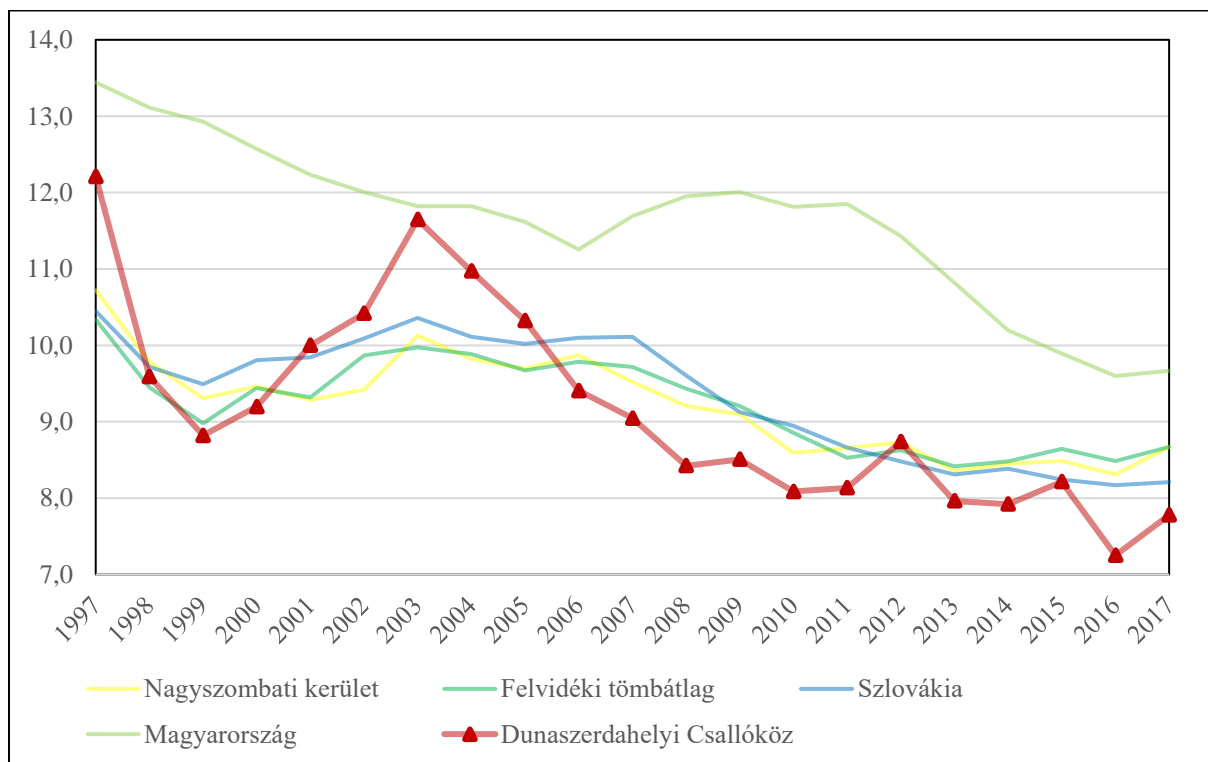

Középiskolák

16. ábra: Az egy középiskolára jutó középiskolások száma (fő) (1997-2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

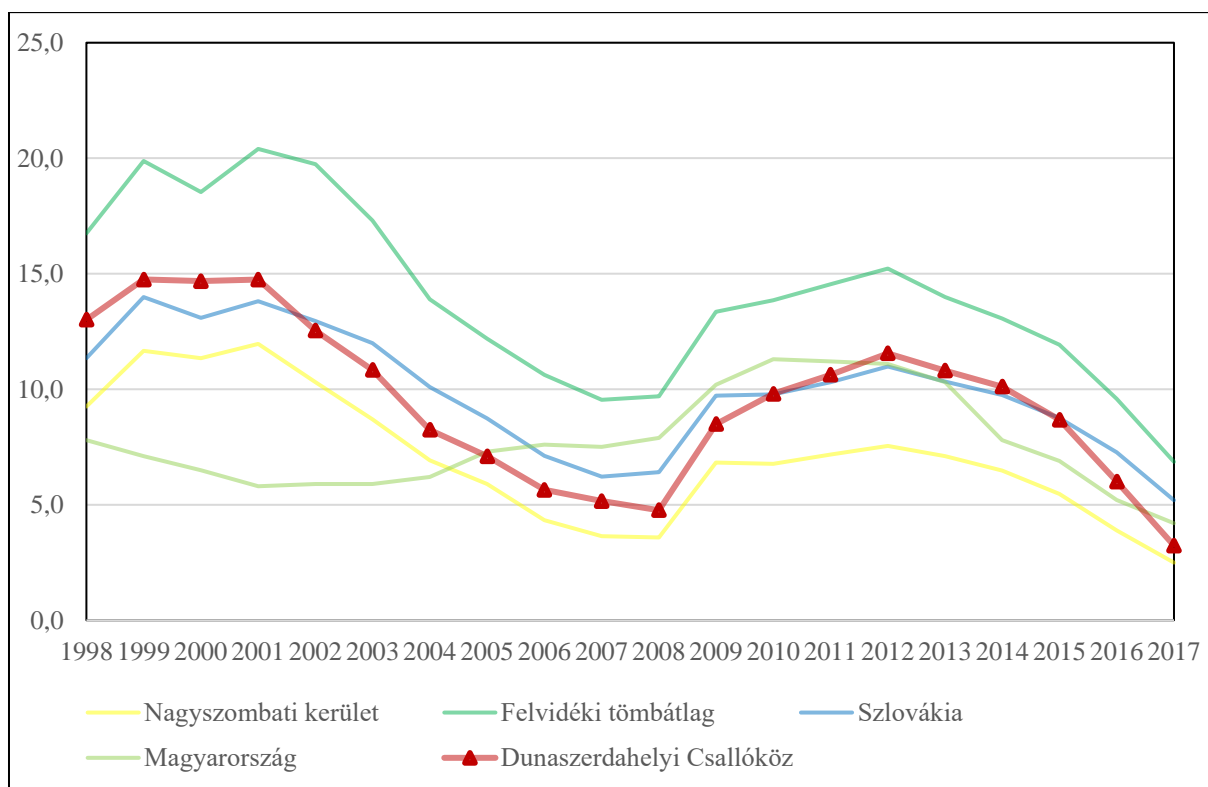

17. ábra: Az egy középiskolai tanárra jutó középiskolások száma (fő) (1997-2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

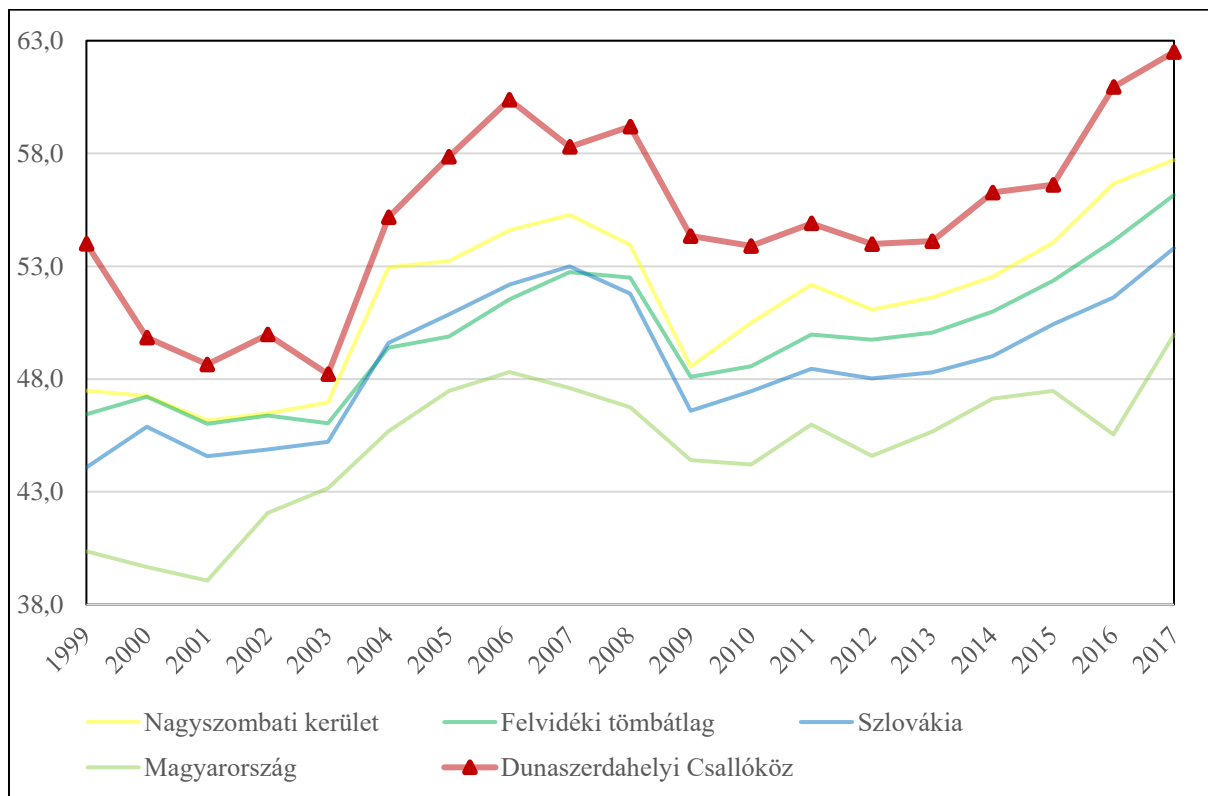

2.3 Munkaerőpiac

18. ábra: A regisztrált munkanélküliek aránya (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

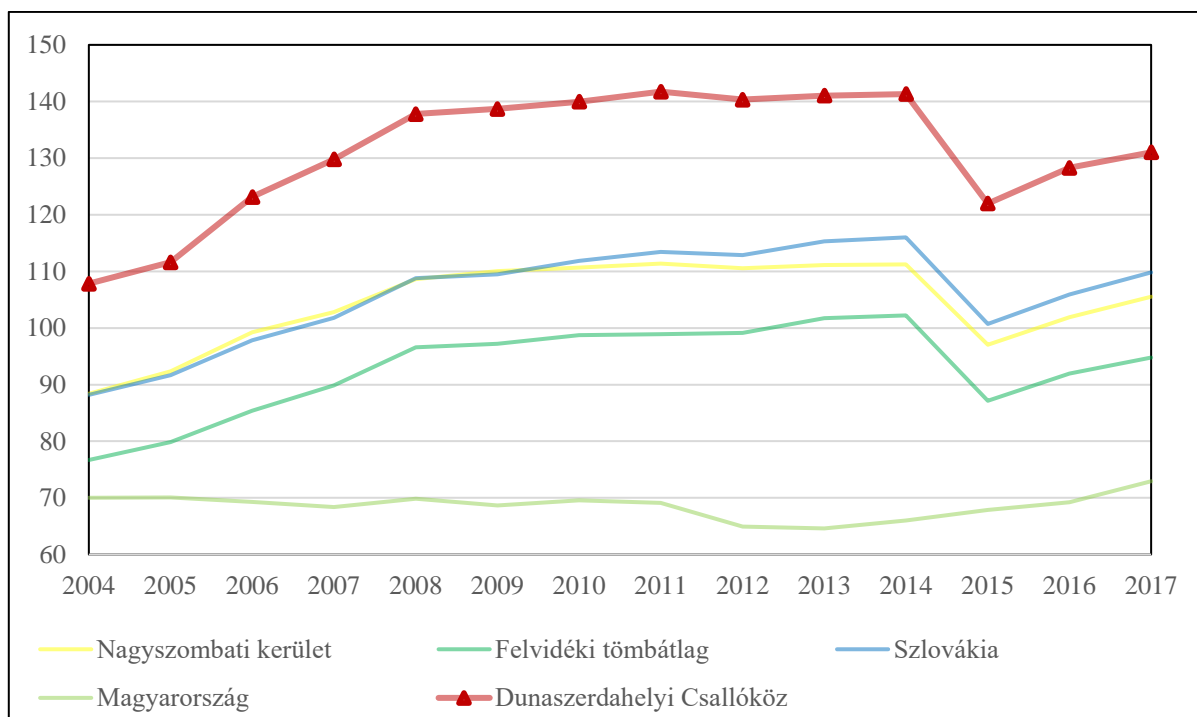
19. ábra: A regisztrált női munkanélküliek aránya (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

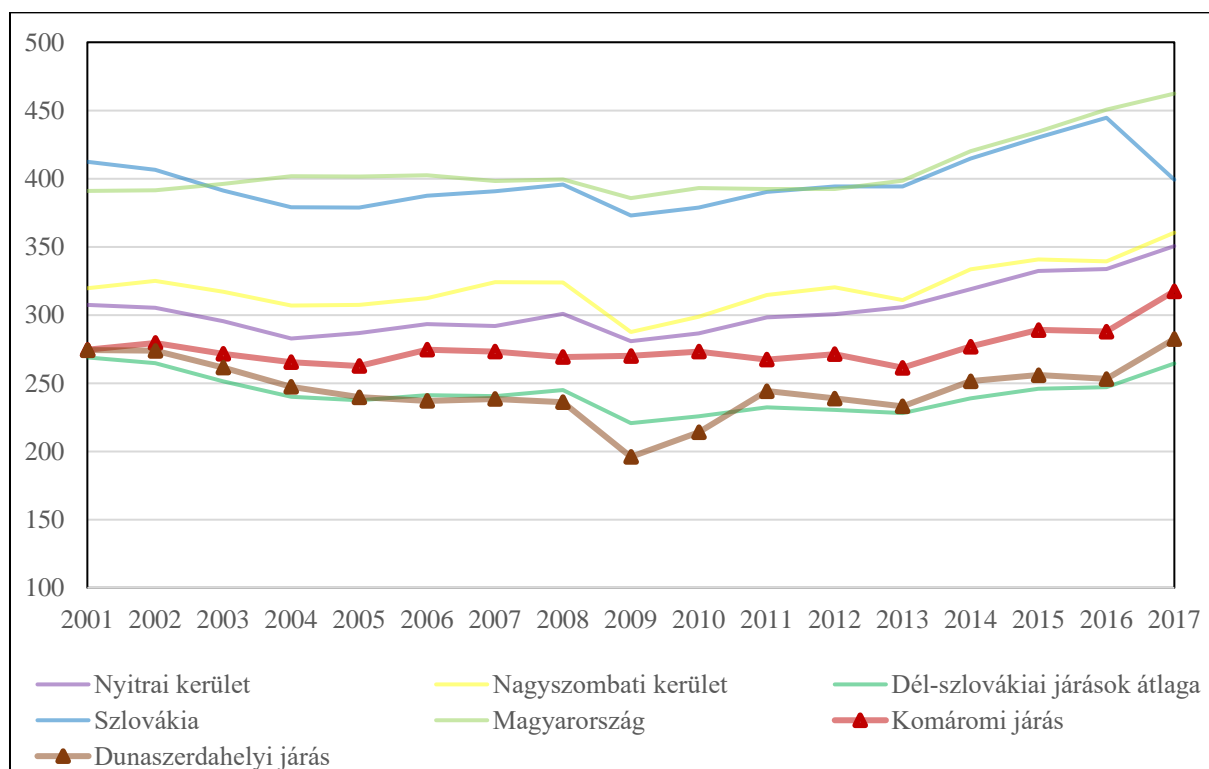
3. A térség egyéb elérhető mutatói

3.1 Gazdaság, munkaerőpiac

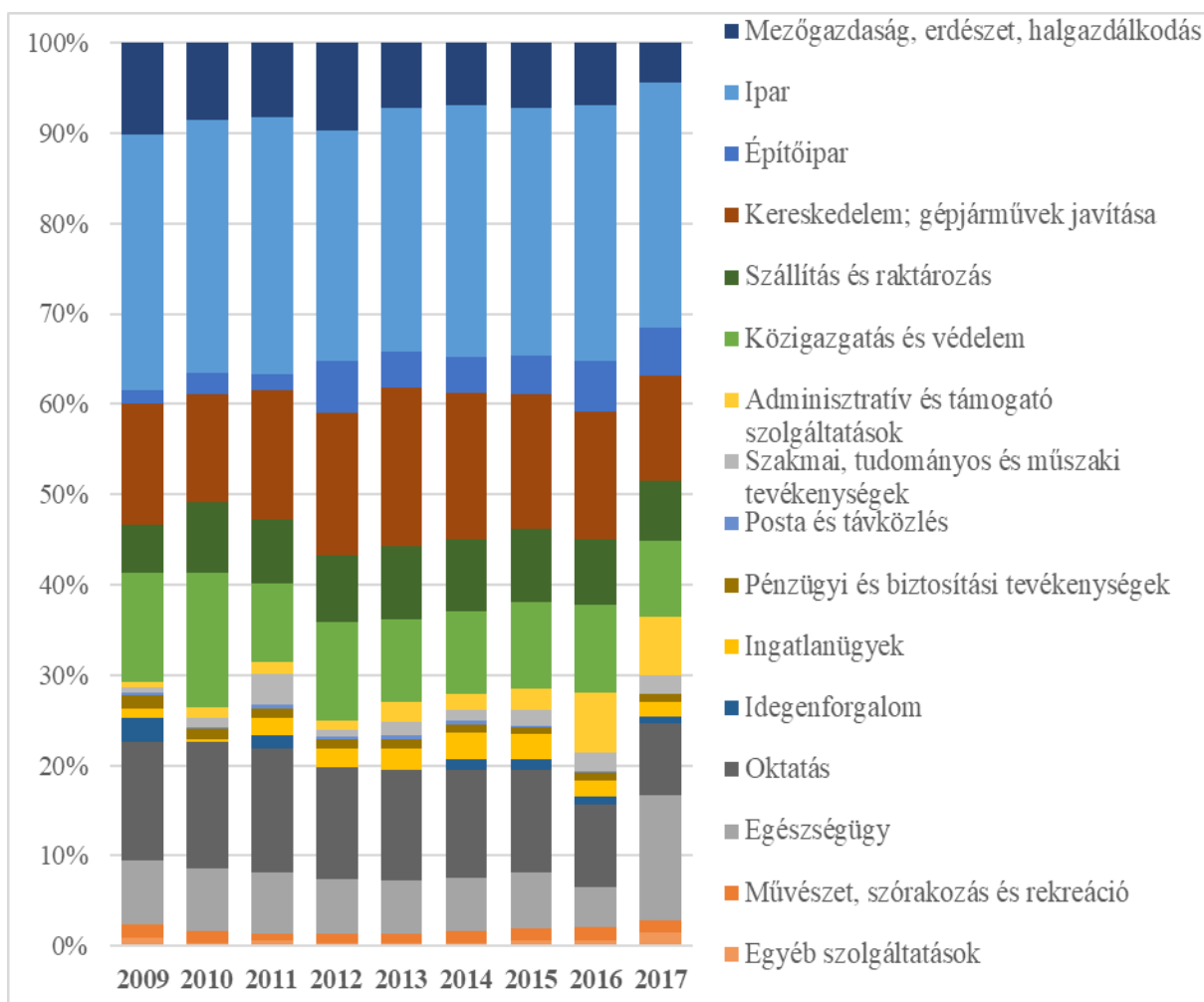
20. ábra: Az ezer főre jutó vállalkozások száma (db) (2004–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

21. ábra: Az ezer főre jutó alkalmazottak száma (15–64 éves korosztály) (fő) (2001–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

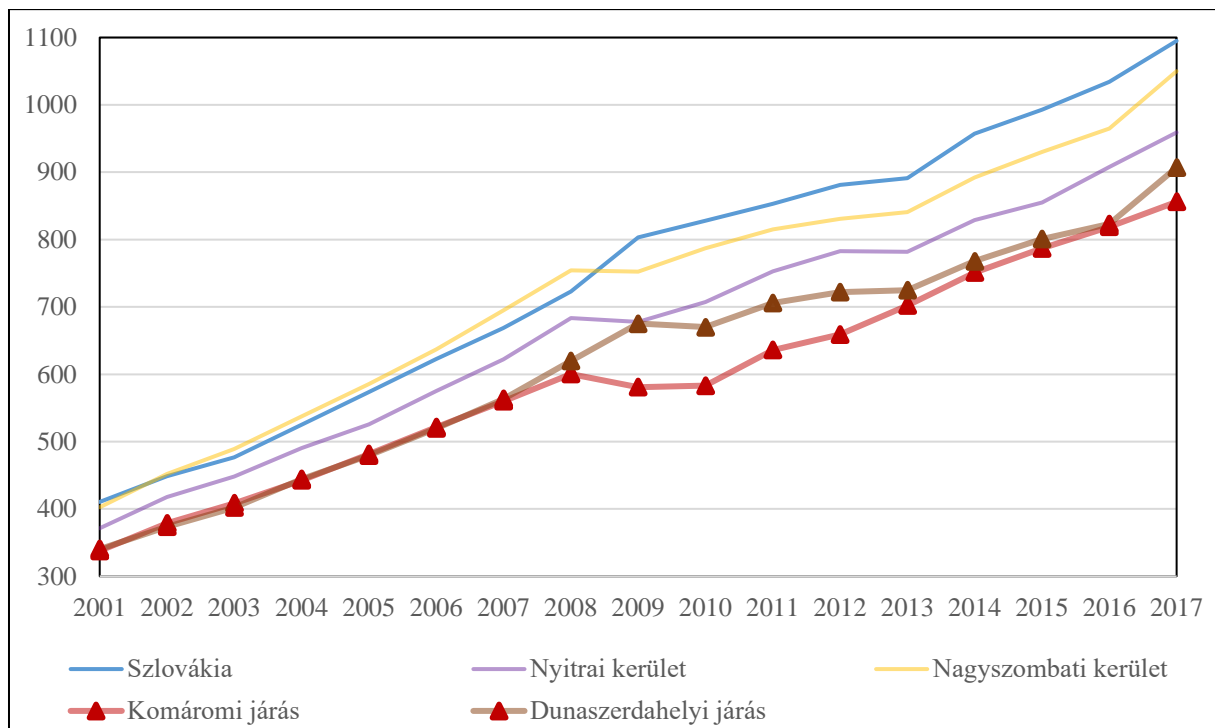

22. ábra: Az alkalmazottak gazdasági szektoronkénti megoszlása a Dunaszerdahelyi járásban (%) (2009–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

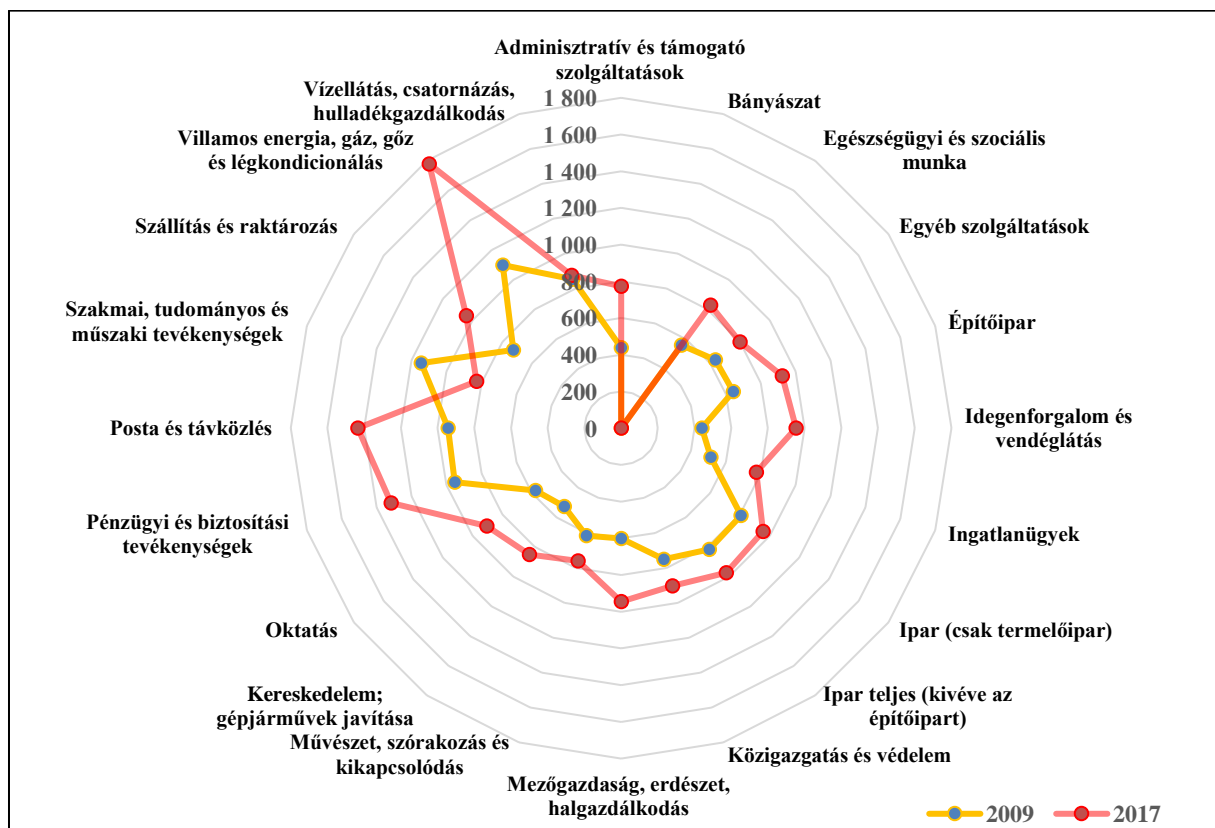

3.2 Jövedelem

23. ábra: A havi átlagkeresetek változása (€) (2001–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

24. ábra: A havi átlagkeresetek változása gazdasági szektoronként a Dunaszerdahelyi járásban (€) (2001–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal